

Handläggare
Edlund Johan

Datum
2016-05-31

Diarienummer
SCN-2016-0210

Socialnämnden

Förebyggande traumabehandling för ensamkommande barn

Förslag till beslut

Socialnämnden föreslås besluta

att uppdra till Styrelsen Uppsala vård och omsorg att delta i pilotstudie av traumafokuserad intervention samt

att ersätta Styrelsen Uppsala vård och omsorg 50 000 kronor för tolk- och personalkostnader för deltagande i pilotstudie av traumafokuserad intervention.

Ärendet

Under 2015 och fram till mitten av mars 2016 kom 163 000 asylsökande till Sverige. Av dessa utgjordes 70 000 av barn och ungdomar, varav drygt 35 000 var ensamkommande barn. Många av barnen, liksom de vuxna, bär på svåra upplevelser från flykten och inte sällan har de under lång tid upplevt krig, våld och skräck i sina ursprungsländer.

Barn och unga som på egen hand har genomfört flykten är helt utlämnade till sig själva och saknar den resurs som en förälder utgör. De ensamkommandes utsatthet och behov av stöd och hjälp betonas av Socialstyrelsen som lyfter fram att det är större förekomst av traumatiska upplevelser bland ensamkommande barn än hos andra asylsökande barn.

Obehandlad riskerar posttraumatisk stress att leda till fullt utvecklad posttraumatisk stressyndrom (PTSD) och långvarig psykisk ohälsa med utanförskap som följd. Behandling av utvecklad PTSD är resurskrävande och tar lång tid. Dessutom har många hunnit få ytterligare besvär i form av depression- och ångestsyndrom som komplicerar rehabiliteringen. Däremot kan tidiga insatser till barn och ungdomar med PTSD-symptom leda till tydliga förbättringar och ökad livskvalitet till en betydligt mindre insats och minska risken för kroniska besvär. Förutom att erbjuda insatser riktade mot symptom är det avgörande att i asylmottagandet främja skyddsfaktorer som kan bidra till att barnet eller den unge utvecklar resiliens, motståndskraft. Sådana faktorer är bland annat socialt stöd, goda kamratrelationer och att minska stressen i relation till t.ex. asylprocessen och väntan på skola. Att få börja skola är nog den enskilt viktigaste skyddsfaktorn, samtidigt som hög symtombelastning av

posttraumatisk stress påverkar den unges förmåga till inläring, till att bygga kamratrelationer och få stabilitet. Psykisk hälsa är en grundförutsättning för i vilken grad etablering i samhället sker, det vill säga barnen och de ungas förmåga att tillgodogöra sig språkinläring, skapa nätverk och behålla sociala relationer.

För de som lider av posttraumatisk stress är det vanligt med flashbacks, mardrömmar, sömn- och koncentrationssvårigheter. De spenderar mycket energi åt att *inte* tänka på jobbiga minnen och undvika situationer som påminner om svåra händelser. Många bär på en rädsla för uniformerad personal och har svårt att lita på vuxna.

Långt ifrån alla asylsökande barn och unga är i behov av specialiserad traumabehandling. Betydelsen av preventiva insatser riktade till asylsökande barn och unga lyfts dock fram av Socialstyrelsen och särskilt framhålls gruppbaseade metoder/program som handlar om att stödja och uppmuntra barnet eller den unge i att strukturera och delge sin historia. Dessa samtal bidrar till att bearbeta upplevelserna och utveckla handlingsstrategier för att så småningom kunna övergå till att fokusera på nuet och framtiden istället för det förflutna.

Att tidigt erbjuda asylsökande barn och ungdomar traumafokuserade insatser med fokus på strategier att hantera sin vardag är viktigt.

Föredragning

Uppsala kommun planerar att tillsammans med Uppsala universitet, Regionförbundet Uppsala län, Länsstyrelsen i Uppsala län, Röda korset, Landstinget i Uppsala län och Knivsta kommun ingå i pilotstudie av ett manualbaserat program mot posttraumatisk stress.

Children and War Foundation i Norge har utvecklat ett program som heter Teaching Recovery Techniques (TrT). Programmet är manualbaserat med teoretisk bas inom kognitiv beteendeterapi. TrT kan utövas av personal utan särskilda förkunskaper annat än vana att arbeta med barn och ungdomar. TrT har använts framgångsrikt (och utvärderats vetenskapligt) för traumadräbade barn och ungdomar i ett antal låginkomstländer och idén är att införa modellen i Uppsala, för personal som möter asylsökande och nyetablerade barn och ungdomar. Programmet är inte en behandlingsmanual, utan programmet är tänkt som ett stöd för att lära ut tekniker som gör att det i ett senare skede inte behövs behandling.

Från Uppsala kommun deltar socialförvaltningen och utbildningsförvaltningen. I september kommer utbildare från Norge och håller en utbildning på plats i Uppsala, vid utbildningstillfället ska 20 personer utbildas i TrT. Socialförvaltningen har fem platser och planen är att fem behandlingsassistenter som arbetar med ensamkommande barn och ungdomar ska genomgå utbildningen.

Därefter kommer utbildad personal så snart som möjligt starta grupper bestående av ca 8 ensamkommande unga som screenats med formulär Cries-8, som är ett validerat formulär översatt till ett antal språk som visar förekomst av posttraumatisk stress. Stöd och handledning kommer att ges till utbildarna från Röda korsets Traumacenter, BUP ger konsultation till Cosmos och är mottagare för remiss om det visar sig finnas behov av

specialiserad traumabehandling eller svår barnpsykiatrisk problematik. En forskningsgrupp från Uppsala universitet planerar genomföra en randomiserad kontrollerad studie med effektutvärdering.

En referensgrupp med ungdomar som under hösten deltar i interventionen ska bildas. Deras erfarenheter ska ligga till grund för att rigga fortsättningen och utveckla arbetssättet i praktiken.

Förhoppningarna är att erfarenheterna och kunskaperna från piloten ska ligga till grund för att bygga en lokal och regional struktur där personal som möter asylsökande barn och unga förvärvat kunskap inom området. Projektet förväntas generera kunskap som också kan spridas nationellt.

Ärendet stödjer nedanstående inriktningsmål och åtgärder i nämndens verksamhetsplan för 2016:

Uppsala är en öppen och solidarisk kommun avseende flyktingmottagande och särskilt avseende ensamkommande barn.

Nämndens åtgärder för att förverkliga strategin

Nämndens åtgärder	Konsekvenser av åtgärderna
Stödet till ensamkommande barn med traumatiska upplevelser ska öka.	Förebygger framtida psykisk ohälsa.

Ärendet stödjer även en aktivitet i den av kommunstyrelsen fastlagda Handlingsplan för mottagande av asylsökande och nyanlända i Uppsala kommun:

6.1.10 Aktiviteter 2016 – Område 3 Utbildning och samhällsorientering

Aktivitet	Huvudansvarig för aktivitet	Andra berörda aktörer
Samarbete för gemensam kompetensutveckling inom förvaltningarna som kommer i kontakt med nyanlända, exempelvis inom traumahantering.	SCF, UBF, AMF, KTF	Landstinget, Röda korset, ÖFV

Ekonomiska konsekvenser

Uppsala universitet äger forskningsprojektet och finansierar sin egen del. Regionförbundet finansierar utbildningskostnaderna och Skandia Stiftelsen Idéer för Livet finansierar att manualen översätts till svenska.

Kommunen ansvarar för sina egna personalkostnader och för kostnaden av tolkar. Att utbilda fem personer som ska hålla fyra grupper beräknas inklusive tolkkostnader att kosta 100 000

kronor. En överenskommelse har gjorts med Styrelsen Uppsala Vård och omsorg där de står för halva kostnaden. Kvarstår gör 50 000 kronor för socialnämnden att bekosta.

Socialförvaltningen

Jan Holmlund
Direktör